

PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA

SIMPOZIJA „KVALITETA GRADNJE STAMBENIH I JAVNIH ZGRADA OD

1991.- 2011.G U RH“, ZAGREB – 5.10.2012.G.

Na današnjem simpoziju nakon višesatne rasprave organizacijski odbor sastavio je ovaj tekst – listu zaključaka s prijedlozima poboljšanja stanja o kome se danas iscrpno predavalo i govorilo. Želja organizatora je da ovi zaključci ne budu puka formalnost i samo još jedno u nizu detektiranja stanja nakon kojeg se neće dogoditi – ništa. Baš suprotno, želja nam je da ovi prijedlozi, koji će se uputiti svim sudionicima simpozija, odražavaju stav više od stotinu sudionika našeg simpozija o kvaliteti gradnje u zadnjih 20 godina u Republici Hrvatskoj, te da postanu nukleus promjena koje će uslijediti kroz buduće poteze HDSV-a ali i nadležnih strukovnih komora.

Molimo Vas da sve vaše primjedbe dopišete crveno označenim tekstom te da nam pošaljete Vaše dopune i prijedloge na naš e-mail: h.d.s.v@zg.t-com.hr i hdsv.predsjednica@gmail.com

Poštovani predavači i kolege sudionici simpozija, još jednom Vam zahvaljujemo na sudjelovanju na simpoziju i željno očekujemo Vaše prijedloge.

Radni prijedlog zaključaka:

1. Iako je nama, sudskim vještacima inženjerske struke, poslovno interesantno da sudskih sporova radi nekvalitetne gradnje bude što više, sa stručnog stajališta, ali i kao odgovornim članovima naših strukovnih organizacija, posebice uvažavajući opći društveni interes, svi zajedno trebamo nastojati da se takvo stanje izmijeni. Znatan broj sudskih postupaka vezanih uz nekvalitetnu gradnju, nedostatke u gradnji, raskide ugovora o građenju u zadnjih 20-ak godina, od osamostaljenja republike Hrvatske do danas, ukazuje na očite vrlo ozbiljne poremećaje i probleme u našoj struci i općenito u ovoj grani gospodarstva;
2. Problemi u proteklom razdoblju se proizlaze iz dva glavna uzroka:
 - a. Pojavom investitora i izvođača koji su bavljenje građevinom shvatili isključivo kao način brze zarade uz zanemarivanje pravila struke,
 - b. Rad inženjera i arhitekata koji su interes kapitala stavljali vrlo često ispred poštivanja pravila struke, savjesnosti i predanosti u svojem radu,
3. Ovakvo stanje prouzročilo je okruženje i ponašanje s brojnim nepravilnostima:
 - Uspostava parasustava u kojem su u velikoj mjeri struka i znanje zapostavili, a ulogu struke su privremeno „osvojili“ javni i privatni investitori
 - Nepoštivanje realnih rokova gradnje radi zadovoljenja raznih privatnih i političkih interesa kada su se radi dnevnopolitičkih potreba znatno skraćivali rokovi (radi raznoraznih svečanih/prigodnih otvaranja i rezanja vrpce prije lokalnih i parlamentarnih izbora);
 - Dodjeljivanje poslova gradnje izvoditeljima bez ikakve stručne i tehničke osposobljenosti (politička podobnost, interesna povezanost s investitorom...);

- Svjesno zanemarivanje pravila struke od strane projekatara i stručnih nadzora radi podilaženja investitorima („*ako mu se suprotstavim neće mi više dati posla*“);
 - Ugovaranje svih poslova u graditeljstvu (od projektiranja, gradnje, nadzora, konzaltinga) po damping cijenama što je često bilo plodno tlo za korupciju i profesionalno prostituiranje arhitektonske i inženjerske struke
 - Realizacija projekata s nedovoljnim brojem ljudi/stručnjaka odnosno obavljanje istovremeno više poslova na više raznih projekata/lokacija čime se gubi kontrola u nadzoru nad pojedinim fazama poslova i svjesno zanemaruje kvaliteta (nemoguće je da jedan nadzorni inženjer vodi nadzore u isto vrijeme na 10, 20 ili više raznih lokacija, a da na neke lokacije ide prvi puta tek na dan održavanja tehničkog pregleda);
 - Manipuliranje javnim natjecajima – namještanje poslova podobnima, svjesno ugovaranje po najnižim cijenama a zatim povećavanje cijena kroz izmjene projekata, odobravanje VTR-ova i sl.;
4. Svemu navedenom pogodovala je nezainteresiranost države da sredi situaciju u tom sektoru što se najbolje očitovalo kroz slabu ili nedovoljnu kontrolu od strane nadležnih inspekcijskih službi;
5. Sve to ne bi bilo moguće da u proteklih 20-ak godina nije izostalo nužno kritično promišljanje javnosti koje bi trebalo sve gore opisane anomalije i loša ponašanja izvrgnuti javnoj osudi odnosno država je postigla da je dopuštanjem da svatko gradi što i gdje hoće, praktički korumpirala veliki dio društvene zajednice po načelu „*ako svima dopustimo da grade gdje i kako hoće, bez ikakvih sankcija, biti će društveno prihvatljivo da ranije opisani nemoralni, gramzivi i beskrupulozni investitori, graditelji, arhitekti i inženjeri rade isto, ali u znatno većem obimu*“;
6. Ono na što mi, arhitekti i inženjeri, možemo utjecati je rad nas i naših kolega – arhitekata i inženjera bez kojih nije moguće realizirati niti jedan ozbiljni građevinski projekt. Stoga zadatak popravljanja takvog stanja u graditeljstvu odnosno vraćanja u prihvatljivu ravnotežu leži na svim učesnicima koji djeluju u graditeljstvu. Sve struke trebaju djelovati preko svojih strukovnih komora, a sudski vještaci preko svojih društava (HDSV i drugi);
- 7. Sa strane inženjerske struke izuzetno je važno odmah početi djelovati na ostvarenju zadataka koji nam predstoje:**
- a. Vraćanje digniteta struci - arhitektima i inženjerima, na način da se uvede institut osobne odgovornosti i da se putem nadležnih komora sankcioniraju oni koji konstantno krše pravila struke i norme profesionalnog ponašanja; jačanjem strukovnih komora i osnaživanjem njihovog utjecaja u društvu;
 - b. Javno izvrgavanje moralnoj i strukovnoj osudi pojedincima i tvrtkama koje višekratno krše pravila struke, svjesno ugovaraju velike i značajne poslove po nerealno niskim cijenama čime ozbiljno dovode u sumnju legalnost brojnih natječaja i javnih projekata, kao i njihovu kvalitetu u realizaciji;
 - c. Postizanje prakse **da se na javnim nadmetanjima ne ugovaraju poslovi po isključivo najnižoj cijeni** već po ukupnoj povoljnosti i kvaliteti ponude (ocjena sposobnosti ponuditelja, reference, iskustvo, mišljenje strukovnih komora – da li pojedini ponuditelji višekratno krše pravila struke i norme profesionalnog ponašanja;
 - d. Udaljavanje raznoraznih političkih utjecaja od struke na razumnu distancu koja je uobičajena u drugim razvijenim zemljama Europe odnosno naprednog svijeta;
 - e. Jača kontrola nadležnih inspekcijskih službi uz znatnu korekciju njihove plaće radi osiguranja nepristranosti i poticaja;
 - f. Zajednički rad na produbljivanju svijesti u društvu da je moralno i časno obavljanje poslova u graditeljstvu jedino ispravno i prihvatljivo, a da je drugačije ponašanje štetno za cijelu zajednicu a da se vinovnici takvog ponašanja trebaju javno diskreditirati, a ne da budu lokalni heroji;

- g. **Postizanje veće kvalitete gradnje**, znači, moguće je samo ako se postigne veća profesionalna odgovornost učesnika u projektu, arhitekata i inženjera svih struka;

8. **Određivanje kriterija za dodjeljivanje poslova:**

Iako su mnogi sudionici ukazali na potrebu nametanja obveze javnim naručiteljima usluga da poštuju kriterije minimalnih cijena inženjerskih usluga definiranih Pravilnikom o minimalnim cijenama i pored višegodišnjih nastojanja svih struka da se to postigne, u praksi je to, nažalost, samo *mrtvo slovo na papiru*. Praktički niti jedan javni investitor na javnim nadmetanjima ne poštuje te minimalne cijene, odnosno cjenike nadležnih strukovnih komora. Stoga jedino ostaje kao rješenje da se postigne takvo stanje u praksi u kome će se početi uvažavati najpovoljnija i najkvalitetnija ponuda, što znači da se dosadašnje slijepo pridržavanje prakse odabira ponuditelja inženjerskih usluga po najnižoj cijeni - ukine. To se neće moći provesti ako svi ponuditelji imaju jednaku mogućnost dobiti bilo koji posao na tržištu bez da se uvažavaju drugi kriteriji kao što su: profesionalno iskustvo pojedinaca i tvrtke, stručna osposobljenost, reference, preporuke, mišljenje nadležne komore i dr. **Nigdje u razvijenom svijetu se ne prakticiraju javni natječaji u kojima je jedini kriterij najniža cijena koja je u praksi u Hrvatskoj, često toliko niska da često gotova da sama glasno govori „ovo je sumnjivo, sve ukazuje na moguću korupciju i/ili ozbiljno nepoznavanje materije koju se nudi“;**

9. Sve ranije opisane probleme i loše opće stanje u našoj struci sve strukovne organizacije vrlo dobro znaju i načelno podržavaju njihovo rješavanje, ali zasad je (uglavnom) svugdje isprika da bez konkretnih prijava protiv svojih članova (sudskih vještaka, arhitekata, inženjera svih struka) radi nekorektnog i neprofesionalnog rada, kao i nenormalno niskih cijena ugovorenih poslova nitko ne može poduzeti ama baš ništa“ (?!).
Da li je to uistinu tako?

10. Konkretno akcije koje mogu doprinijeti početku procesa sređivanja stanja i uvođenju reda u našoj inženjerskoj struci:

HDSV je najveća organizacija sudskih vještaka u Republici Hrvatskoj, a i većina naših članova su istovremeno i članovi pojedinih strukovnih komora. Naši članovi nezadovoljni su praksom u kojoj se procjene nekretnina izuzetno velikih i vrijednih nekretnina ugovaraju za nekoliko stotina kuna, u kojoj se razna sudska vještačenja ugovaraju za cijenu koja je ispod kriterija pristojnosti, gdje se neki vještaci ponašaju neprofesionalno i puštaju da ih naručitelji kupe za šaku kuna.... Stoga, naši članovi traže konkretne promjene i uvođenje reda i profesionalne odgovornosti i etike u praksu djelovanja sudskih vještaka, ali i u svojim strukovnim komorama. Jedinstveni je stav da svaka struka treba početi čistiti stanje u svojem dvorištu, pa tako i HDSV. **Stoga ćemo u narednom skorom razdoblju pozvati sve stalne sudske vještake, naše članove, da u otvorenoj javnoj raspravi koja će se otvoriti na trenutno najdemokratičnijem mediju – internetu, daju svoj doprinos raščišćavanju ovakve situacije** te putem našeg WEB-a označe naše kolege koji se učestalo ponašaju na način nedostojan časnog statusa „sudskog vještaka“. Nakon nekog vremena iskristalizirati će se osobe koje se učestalo pojavljuju kao neodgovorne osobe i čije bavljenje sudskim vještom često u praksi nije u skladu s traženim moralnim, etičkim i profesionalnim osobinama koje se traže od sudskog vještaka. Takva lista će, nakon dodatne provjere naših stručnih tijela biti javno dostupna svim potencijalnim naručiteljima i investitorima. Smatramo da će to biti snažan pritisak na sve buduće javne ali i privatne naručitelje da ubuduće paze s kim ugovaraju poslove vještačenja.

Istu praksu moguće je primijeniti i u svim strukovnim komorama, naravno, ako postoji kritična masa kojoj je stalo da se stanje konačno dovede na zadovoljavajuću razinu koja će opravdati postojanje tih komora i članstvo inženjera i arhitekata u njima.

11. Pitanje nekvalitetnog rada svih nas, naših kolega i uopće inženjerske struke, a posljedično tome i loše kvalitete radova u graditeljstvu vrlo široka je tema koja je na današnjem simpoziju izazvala brojna reagiranja i primjereno zanimanje sudionika, te je opći stav da treba ovakve skupove organizirati češće i s proširenim temama, stoga će HDSV nastojati ubrzo organizirati savjetovanje/tribinu na temu *ugovaranja vještačkih poslova i inženjerskih usluga po nerealno niskim cijenama kao ozbiljne osnove za sumnju u nekvalitetu radova i moguću korupciju.*